

Olimpiada interdisciplinară
CULTURĂ ȘI SPIRITUALITATE ROMÂNEASCĂ
(limba și literatura română și religie – gimnaziu)
Etapa națională
Alba Iulia, 27 aprilie 2023
Clasa a V-a: Creația ca dar al iubirii divine

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**
- **Punctajul total este de 100 de puncte. Se acordă 10 puncte din oficiu.**

PARTEA I**40 de puncte****Se dă textul:**

Pe vremuri, când un copac nu rodea, strămoșii noștri se duceau la el cu o toporișcă în mână și, făcându-se că vor să îl taie, rosteau: „Dacă nu rodești, degeaba trăiești!”. [...] Copacul așa se speria, că după asta numaidecât rodea. Când mergi la pom, nu te duci la el cu mâna goală, păi nu-i suflet și el, se bucură când îl respecti și-l bagi în seamă și răspunde pe măsură. Îi duci măcar niște apă de la izvoarașul apropiat.

„Cum adică?” m-am mirat eu.

Mergeam în fiecare an și-i turnam apă, îi puneam vreun bălegar de cal ca îngrășământ, m-am gândit că-i place și altceva, nu doar pământ. Dar acum n-am mai fost de mult, bălegar nu se mai găsește, îl strâng oamenii pentru muruit*, apa e departe, izvoarașul acela și multe altele au secat. Și mi-e oarecum să mă duc cu mâna goală, doar să-i iau fructele și să plec. Se supără pomul, tot ce-i aparține lui Dumnezeu pe acest pământ se bucură când răsplătim darul cu dar. Pomii sunt cei mai smeriți, ei se bucură doar dacă îi ușurăm de rodul lor mărinimos și nu așteaptă nimic în loc. Ei, dar pomul meu mălăieț* e mai altfel. El nu-i prea obișnuit cu oamenii, e pom de deal, singuratic, care stă la marginea unui crâng sălbatec. [...]

„Apoi, hai, Cuța, să-l căutăm. Luăm o căldărușă și-i turnăm apă, luăm și foarfeca și-i tăiem crengile bolnave.” [...]

Când am ajuns în crâng, Cuța a zis să închidem ochii, am închis amândouă ochii și mergeam amândouă spre pom, nici măcar nu m-am împiedicat, deși eram și cu căldarea în mână. Copacul ne-a văzut de departe și ne îndrepta spre el, ne invita cu aroma lui, ne chema, își întindea crengile umbroase spre noi, așa că l-am găsit eu prima [...]. Și Cuța a ajuns repede, ne-am apropiat, ea râdea la măr ca un copil, și vorbea cu el, și îi mângâia frunzele și fructele, și tulpina. „M-ai așteptat, maică! [...] la uite ce mare și ce frumos te-ai făcut! Ai și mere. Ce dulci, ce arome! Ai trecut cu bine de seceta de anul trecut, mă temeam că nu scapi. Hai că am adus și strănepoata. Ce, și tu te lauzi cu nepoții, ai puișori și matale, după cum văd.” [...] Când îi zicea: „așa-i, maică”, pomul cânta și fremăta. „Auzi?” întrebă Cuța, „sigur că aud”, răspundeam eu. Și oamenii vorbesc când nu-i ascultă nimeni, dar cine să-i mai asculte pe copaci, că nimeni nu crede că și ei au a ne spune ceva.

Liliana Corobca, *Capătul drumului*

* *muruit* – tencuit cu lut pereții caselor tradiționale

* *mălăieț* – moale și sfărâmicos

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, valorificând textul dat. 20 de puncte

1. Notează, din textul dat, două cuvinte care aparțin câmpului lexical al *pomului*. **4 puncte**
2. Precizează câte un sinonim contextual al cuvintelor subliniate în text: *smeriți* și *îndrepta*. **4 puncte**
3. Transcrie, din text, o comparație și o personificare, pe care le vei preciza. **4 puncte**
4. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, semnificația secvenței: *tot ce-i aparține lui Dumnezeu pe acest pământ se bucură când răsplătim darul cu dar*. **4 puncte**
5. Explică, în unu – trei enunțuri, relația dintre Cuța și pomul îngrijit de aceasta. **4 puncte**

B. Redactează un text narativ, de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți imaginezi ce-i povestește mărunțelul femeii care îl îngrijește. 20 de puncte

În redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- formularea unui titlu potrivit; **2 puncte**
- respectarea convențiilor textului narativ; **6 puncte**
- utilizarea a două figuri de stil diferite; **6 puncte**
- prezentarea unor idei creative, adecvate cerinței. **6 puncte**

Se dă textul:

Când te uiți seara la cerul înstelat și-l vezi plin de stele și împodobit ca un candelabru plin de lumină și vezi luna plină strălucind pe cer și rânduiala cea prea frumoasă cu care se conduc stelele și galaxiile, și constelațiile cerului cu atâta precizie, încât nici cei mai mari savanți ai lumii nu ajung să facă calendarul după ele, atunci zici cu prorocul: „Doamne, ce este omul, că-l pomenești pe el sau fiul omului, să-l cercetezi pe el?”. Și atunci îți dai seama că aceste stele, aceste mișcări ale lor sunt făcute și purtate de mâna lui Dumnezeu. El a fost Creatorul, El este Cărmuitorul lor. Îți dai seama că lumea aceasta are o minte care le îndrumă, că este un Dumnezeu Care le-a făcut și o mână nevăzută care le poartă de grijă, ca și nouă.

Așa vorbesc cerurile cu noi, încât văzându-le, cunoaștem prin ele pe Ziditorul cerului. Când ne uităm la soare și-l vedem cum luminează, că nu putem să-l privim decât câteva minute și orbim, ne aducem aminte de Cel ce a făcut soarele atât de frumos, atât de luminos. Și ne dăm seama că Cel ce l-a făcut pe el, Soarele dreptății, strălucește de miliarde de ori mai mult ca el. Și așa soarele laudă pe Dumnezeu. Căci se zice: „Lăudați-L pe El, soarele și lună, lăudați-L pe El, toate stelele și lumina!”.

***, *Ne vorbește Părintele Cleopa*

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, valorificând textul dat.**20 de puncte**

1. Menționează un obiect cu care este asemănat cerul înstelat. **4 puncte**
2. Transcrie o expresie care Îl denumește pe Creator în raport cu un element al creației Sale. **4 puncte**
3. Precizează un sinonim contextual pentru termenul *Creatorul*, diferit de cele prezente în text. **4 puncte**
4. Prezintă, în unu – trei enunțuri, legătura dintre *minte* și *mână*, având în vedere raportul Creator-creație, așa cum reiese din textul dat. **4 puncte**
5. Explică, în 30 – 50 de cuvinte, secvența: *Lăudați-L pe El, soare și lună! Lăudați-L pe El, toate stelele și lumina!*. **4 puncte**

B. Redactează un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să prezinți grija omului față de natură, ca dar primit de la Dumnezeu, valorificând textul dat și experiența ta religioasă/culturală.**20 de puncte****REDACTARE****10 puncte**

Pentru redactarea întregii lucrări se acordă **10 puncte**, astfel:

- existența părților componente (introducere, cuprins, încheiere); **2 puncte**
- coerența exprimării (logica formulării enunțurilor în răspunsurile referitoare la itemii semiobiectivi; logica înlănțuirii ideilor în compuneri); **6 puncte**
- utilizarea limbii literare (stil și vocabular potrivite temei, claritate a enunțului, varietate a lexicului, sintaxă adecvată), respectarea limitelor minime de cuvinte. **2 puncte**